

АТЛАС

Історія України

Сигізмунд I Старий, король польський і великий князь литовський (1506–1548 рр.)

Битва литовців з московитами під Оршею на Дніпрі. 1514 р.

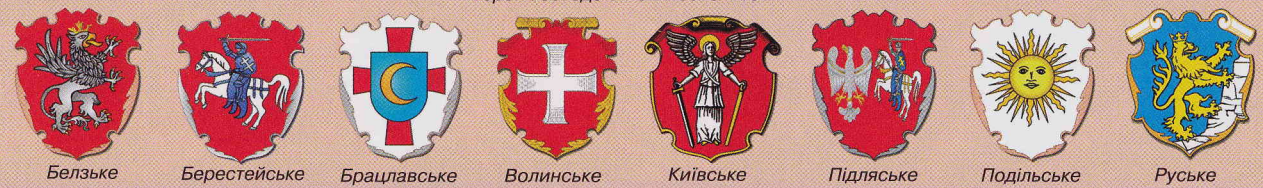
Герб Речі Посполитої

- Польське королівство до 1569 р.
- Велике князівство Литовське до 1569 р.
- Укладення Люблінської унії між Польщею і Литвою (1 липня 1569 р.), злиття обох держав у єдину Річ Посполиту
- Межа литовських володінь, включених до складу Польського королівства внаслідок Люблінської унії
- Польське воєводство 1566**
- Межі й центри воєводств Речі Посполитої
- Межі й центри земель Руського та Мазовецького воєводств
- Межі й центри повітів Речі Посполитої
- Території, приєднані до Речі Посполитої в 1590 р.
- Володіння Османської імперії (а) та її васалів (б)

Масштаб 1:6000 000
(у 1 см 60 км)

Герби воєводств Речі Посполитої

Белзьке Берестейське Брацлавське Волинське Київське Підляське Подільське Руське

- Кордони польсько-литовської держави станом на 1550 р.
- Землі колишнього Лівонського ордену, приєднані до польсько-литовської держави в 1561 р. (остаточно в 1582 р.)
- Пільтенська земля, приєднана до Речі Посполитої в 1585 р.
- Території, приєднані до Речі Посполитої за Ям-Запольським перемир'ям з Московським царством і в наступні роки (1582–1590 рр.)
- Території, приєднані до Речі Посполитої за Деулінським перемир'ям з Московським царством у 1618 р.
- Кордони Речі Посполитої за часів найвищого піднесення (1618–1622 рр.)

НАРОДИ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ

- Слов'яни
- Українці
- Білоруси
- Поляки
- Росіяни
- БАЛТИ**
- Литовці
- Житомири
- Курші
- Німці
- Ліви

Масштаб 1:20 000 000
(у 1 см 200 км)

- герц. Пруссія
- герц. Курляндія
- Васальні герцогства
- Північний і західний кордони Речі Посполитої після Альтмаркського перемир'я зі Швецією (1629 р.) і Поляновського миру з Московським царством (1634 р.)
- Південне Поділля, що відійшло до Речі Посполитої за польсько-османським розмежуванням 1634 р.
- Межі розселення українців у першій половині XVII ст.
- Райони козацької колонізації
- Межі та центри воєводства і земель Речі Посполитої
- 1635
- Рік утворення Чернігівського воєводства
- Столиці Речі Посполитої
- Краків** до 1596 р.
- ВАРШАВА** після 1596 р.

Масштаб 1:780 000
(у 1 см 78 км)

- ПРАВОСЛАВ'Я**
- Район поширення православ'я на теренах Речі Посполитої
 - Столиці митрополій
 - Київська митрополія
 - Межі та центри епархій
 - Монастирі
 - Церковні братства
 - Берестейський собор (жовтень 1596 р.)
 - Православні епархії, що прийняли Берестейську унію в 1596–1626 рр.
 - Кафедра Київського греко-католицького митрополита (від 1599 р.)
 - Остання православна епархія, що діяла станом на 1620 р.
 - Відновлена Київська православна митрополія (1620 р.) і епархії, що почали діяти до 1633 р.
 - Прийняття унії закарпатськими українцями (1646 р. в західній частині краю, у 1712 р. – у східній)
- КАТОЛИЦТВО**
- Район поширення католицизму на теренах Речі Посполитої
 - Центри архієпископств і єпископств
 - Межа між Гнєзненським і Львівським архієпископствами

- РЕФОРМАЦІЯ**
- Роки офіційного впровадження протестантського віросповідання в сусідніх країнах
 - Райони поширення лютеранства
 - Осередки кальвінізму
 - Осередки діяльності антитринітаріїв (аріан, соціанів)
- КОНТРРЕФОРМАЦІЯ**
- Початок діяльності єзуїтів у Польщі (1564 р.), Литві (1569 р.) і на українських землях (1574 р.)
 - Осередки діяльності єзуїтів
- Контрреформаційні заходи польського уряду:
 1592–1627 рр. – закриття двох третин протестантських церков;
 1647 р. – закриття антитринітарних шкіл і друкарень;
 1658 р. – вигнання антитринітаріїв з країни;
 1668 р. – початок кримінального переслідування за відхід од католицизму (конфіскація майна і вигнання);
 1764 р. – запровадження смертної кари за відхід од католицизму

Масштаб 1:7800 000
(у 1 см 78 км)

Іпатій Потій митрополит Київський (1599–1613 рр.)

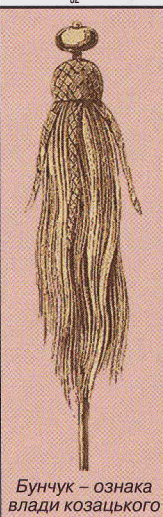

Петро Могила митрополит Київський (1632–1647 рр.)

- ДІЯЛЬНІСТЬ ДМИТРА ВИШНЕВЕЦЬКОГО (БАЙДИ) Родове володіння князів Вишневецьких
- Канів Черкаси** Канівське і Черкаське староства, надані королем в управління Дмитру Вишневецькому
- Фортиця** яку Вишневецький збудував на Малій Хортиці – перша Запорозька січ (у 1557 р. зруйнована татарами)
- Бельов** Місто, яке цар Іван IV передав у власність Д.Вишневецькому в 1557 р.
- Походи Дмитра Вишневецького
- Походи інших козацьких ватажків
- Місто, яке король Стефан Баторій передав у володіння реєстрових козаків у 1578 р.
- Район реєстрового козацтва
- Район Війська Запорозького низового
- Запорозькі землі
- КОЗАЦЬКЕ ПОВСТАННЯ ПІД ПРОВОДОМ КРИШТОФА КОСИНСЬКОГО (1591–1593 рр.)
- Дислокація козацького війська напередодні повстання
- Похід війська Косинського восени 1591 – узимку 1593 рр.
- Міста, які склали присягу Косинському
- Поразка козаків під П'яткою 23–31 січня 1593 р. і відступ на Запорожжя
- Похід козаків улітку 1593 р.
- Місце загибелі Косинського

- КОЗАЦЬКЕ ПОВСТАННЯ ПІД ПРОВОДОМ СЕВЕРИНА НАЛИВАЙКА (1594–1596 рр.)
- Молдавські походи Наливайка і Лободи в січні 1594 – травні 1595 рр.
 - Район найзапекліших боїв
 - Рейд наливайківців у травні – липні 1594 р.; пограбування панських маєтків на Поділлі
 - Похід Наливайкового війська у вересні 1595 – травні 1596 рр.
 - Походи загонів Лободи і Шаули
 - Міста, які перебували під контролем Наливайка і Лободи
 - Дії польських військ
 - Битва біля Гострого Камня 23 березня 1596 р.
 - Солоницька битва (травень – червень 1596 р.); поразка наливайківців
 - Молдавські походи козаків Іван Свирговський (1574–1575 рр.)
 - Іван Підкова (1577–1578 рр.)
- Масштаб 1:6 300 000 (у 1 см 63 км)

- Місця проведення шляхетських сеймиків
- Резиденції магнатів:
- 1 Вишневецьких
 - 2 Жолкевських
 - 3 Замойських
 - 4 Заславських
 - 5 Збаразьких
 - 6 Калиновських
 - 7 Конецьпольських
 - 8 Корецьких
 - 9 Острозьких
 - 10 Потоцьких
 - 11 Радзивілів
 - 12 Собеських
 - 13 Чарторийських

ФІЛЬВАРКОВО-ПАНЩИННЕ ГОСПОДАРСТВО
(вирощування жита й вівса, скотарство)

- Державні землі ("королівщини")
- Володіння магнатів і шляхти
- Поміж них найбільші феодалні володіння:
 - князів Острозьких
 - князів Вишневецьких
- Землі козаків-запорозжів:
 - а – осередки рільництва
 - б – скотарство й конярство

Райони козацьких зимівників у місцях промислів (бобріві гони, рибальство, бортництво)

Межа "покозачених земель", де на початку XVII ст. більшість населення відмовлялося виконувати феодалні повинності й визнавали козацьку владу і суд

Сіверські землі, переважно у власності магнатів і шляхти; лісові промисли (бортництво, мисливство, бобріві гони), рибальство, конярство, осередки рільництва

Закарпатські та буковинські землі – власність угорських і волоських феодалів; переважно скотарство, лісові промисли, осередки рільництва

Ліси

- Міста за кількістю жителів:
- понад 10 тис.
 - 5–10 тис.
 - 2–5 тис.
 - до 2 тис.
- Найбільші осередки ремесел з розвинутим цеховим виробництвом
- Міста, що дістали маґдебурзьке право
- до XVI ст.
 - у XVI ст.
 - у першій половині XVII ст.

- Видобуток солі
- Виплавляння заліза
- Ярмарки
- Торговельні шляхи
- Шляхи експорту зерна, деревини, солі, волів
- Невільничі ринки в османських володіннях

ЛІТОПИСАННЯ, ДРУКАРСТВО

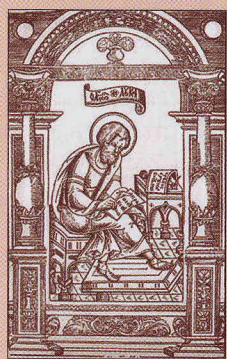
Пересопницьке Євангеліє (1556–1561 рр.) – перша рукописна книга староукраїнською мовою

- Друкарня І. Федоровича (Федорова), де було надруковано перш в Україні книги – Апостол і Буквар (1574 р.)
- Центри літописання
- Друкарні

ОСВІТА

- Школи вищого ступеню:
 - 1 Острозька греко-слов'янотинська академія (1578 р.)
 - 2 Замойська академія (1595 р.)
 - 3 Києво-Могилянська колегія (1632 р.)
- Братські школи
- Василіанські школи
- Протестантські школи
- Єзуїтські школи
- Визначні споруди XVI–XVII ст.
 - Замки і фортеці
 - Сакральні споруди
 - Світські споруди

Масштаб 1:6 000 000
(у 1 см 60 км)

Сторінка з Апостола Івана Федорова. 1574 р.

Кругла вежа Острозького замку. Кінець XVI ст.

Петро Конашевич-Сагайдачний. Гравюра 1622 р.

- Молдавський похід Самійла Кішки (1600 р.)
- Кримські походи козаків
- Морські походи
- 1616 Роки козацьких нападів на турецькі і татарські міста
- Походи за участю Петра Конашевича-Сагайдачного
- Походи козаків на чолі з П.Конашевичем-Сагайдачним на Москву (1618 р.) і під Хотин (1621 р.)
- ПОЛЬСЬКО-ТУРЕЦЬКА ВІЙНА 1620–1621рр.
- ⊠ Поразка польського війська під Цецорою (1620 р.)
- ⊠ Битва польсько-українського війська з турками під Хотином (вересень–жовтень 1621 р.) – відмова Османської імперії від завоювання Речі Посполитої

- ⊠ КОЗАЦЬКІ ПОВСТАННЯ 1625–1638 рр.
- ⊠ Битва над Куруковим озером між козаками Марка Жмайла та Михайла Дорошенка і польським військом Станіслава Конецпольського. Підписання Куруківської угоди (жовтень 1625 р.)
- ⊠ Центри полків реєстрового козацького війська, що були створені за Куруківською угодою
- Похід козаків на чолі з Тарасом Федоровичем (Трасилом) навесні 1630 р.
- ⊠ “Тарасова ніч” – перемога козаків над польським військом С.Конецпольського 20 травня 1630 р.
- Підписання Переяславської угоди (29 травня)
- ⓧ Похід запорожців на чолі з Іваном Сулимою і зруйнування фортеці Кодак (серпень 1635 р.)
- Похід козаків на чолі з Павлом Павлюком (Бутом) у листопаді–грудні 1637 р.
- ⊠ Поразка козаків під Кумейками (6 грудня)
- Капітуляція козаків під Боровицею (11 грудня)
- Похід козаків на чолі з Яковом Острянином у березні–червні 1638 р.
- ⊠ Місця битв козаків з поляками
- ⊠ Поразка повстанців під Жовнином (31 травня – 10 червня)
- Відступ загонів Острянина в межі Московського царства
- ⊠ Облога козацького табору в урочищі Старець (12 червня – 29 липня). Капітуляція повстанців
- Дії польських військ
- ⊠ Ліквідація Базавлуцької Січі після поразки козацьких повстань (1638 р.)

Масштаб 1:6 300 000 (у 1 см 63 км)

1648 рік

Проголошення Б.Хмельницького гетьманом (початок лютого); початок Національно-визвольної війни

Бахчисарайський договір про взаємну збройну допомогу між козаками і татарами (лютий–березень)

Похід козацького війська на чолі з Б.Хмельницьким у травні–листопаді

Похід загонів М.Кривоноса у травні–вересні

Дії татар – союзників Б.Хмельницького

Дії польських військ

Межі територій, охоплених Національно-визвольною війною

Найважливіші перемоги козацького війська

Інші битви

Облоги міст козаками:
Львів, 26 вересня – 16 жовтня 1648 р.
Замостя, 27 жовтня – 14 листопада 1648 р.
Збараж, 30 червня – 27 липня 1649 р.

1649 рік

Проголошення Б.Хмельницьким програми розбудови Української козацької держави (січень)

Лінія польсько-українського розмежування за Переяславським перемир'ям (20 лютого – 8 березня)

Похід козацького війська на чолі з Б.Хмельницьким у червні–серпні

Дії загонів київського полковника М.Кричевського в липні–серпні

Дії польських військ

Зборівський мирний договір (8 серпня)

Територія Війська Запорозького за Зборівським договором

Землі, що їх фактично контролювали козаки

Межі та центри полків

Полки, що утворилися під час козацького повстання, та були ліквідовані в ході формування Зборівського реєстру

Столиця Української козацької держави

Масштаб 1:6 000 000 (у 1 см 60 км)

Визначні битви Національно-визвольної війни

	піхота	кіннота	наступ, відступ	укріплені табори	гармати
УКРАЇНЦІ	■	■	→	■	☺
ТАТАРИ	■	■	→	■	☺
ПОЛЯКИ	■	■	→	■	☺

Оточення та знищення військ ✕

- 1650 рік**
Молдавський похід Б.Хмельницького в серпні–вересні; примус Молдавії до відмови од союзу з Польщею
- 1651 рік**
Похід козацького війська на чолі з Б.Хмельницьким у травні–червні
- Дії польсько-литовських військ
- Дії татар
- Поразки козаків під Берестечком (18–30 червня) і біля Ріпок (26 червня)
- Білоцерківський мирний договір (18 вересня)
- Територія Війська Запорозького за Білоцерківським договором
- 1652 рік**
Похід козацьких військ на чолі з Б.Хмельницьким у травні–червні
- Батозька перемога 22–23 травня

- 1653 рік**
Вторгнення польських військ на Брацлавщину в лютому–березні
- Молдавські походи Тимоша Хмельницького у квітні–травні та серпні–вересні
- Похід козацького війська на чолі з Б.Хмельницьким у жовтні–грудні
- Жванецька облога восени 1653 р.
- Територія держави наприкінці 1653 р.
- Межі та центри полків

Масштаб 1:6 000 000 (у 1 см 60 км)

	УКРАЇНЦІ	ТАТАРИ	ПОЛЯКИ
піхота			
кіннота			
укріплені табори			

1654 рік

Переяславська рада 8 січня 1654 р.; укладення українсько-московської міждержавної угоди

Українська козацька держава на початку 1654 р.

Межі та центри полків

Спустошення Брацлавщини польськими військами:

похід березня–квітня 1654 р.

похід листопада 1654 – березня 1655 рр.

Героїчна оборона Буші 28–30 листопада 1654 р.

Дії татар

Походи московських військ

Білоруський похід ніжинського полковника Івана Золоторенка (літо 1654 – осінь 1655 рр.)

1655 рік

Спільні походи українсько-московського війська під Охматів (січень) та на Львів (липень–листопад)

Охматівська битва 19–22 січня

Облоги Кам'яця (серпень) і Львова (25 вересня – 8 листопада)

Перемога українського війська над польським під Городком (19 вересня); визволення Західної України

Битва козаків з татарами біля Озерної (12 листопада); укладення миру між Україною і Кримом

Межа просування українських і московських військ восени 1655 р.

Межа шведської окупації Польщі наприкінці 1655 рр.

Масштаб 1:6 000 000 (у 1 см 60 км)

Богдан Хмельницький – гетьман Війська Запорозького (1648 – 1657 рр.)

Ян II Казимир – король польський і великий князь литовський (1648 – 1668 рр.)

Олексій Михайлович – цар і великий князь московський (1645 – 1676 рр.)

- Шведські залоги в польських містах навесні 1656 р.
- Головні осередки польського опору
- Литовські території, окуповані московськими військами на час укладення Віленського перемир'я (24 жовтня)
- Запропоновані межі поділу Речі Посполитої між Трансильванією (Т), Швецією (Ш), Україною (У) і литовськими князями (Л) за Раднотської угодою від 6 грудня
- ← Похід трансильванського князя Дьєрдя II Ракоці в січні–липні
- Дії козацького корпусу наказного гетьмана Антона Ждановича
- Битва під Магеровим (11 липня) – поразка й наступна капітуляція (Чорний Острів, 23 липня) трансильванського війська
- Українська козацька держава
- Межі та центри полків

Масштаб 1:6 000 000
(у 1 см 60 км)

Карл X Густав – король шведський (1654 – 1660 рр.)

Дьєрдь II Ракоці – князь трансильванський (1648 – 1660 рр.)

Василе Лупу – господар молдавський (1634 – 1653 рр.)

Герб Війська Запорозького

Іллінська церква в Суботіві, де було поховано Б. Хмельницького. З малюнка Т. Шевченка

Українська козацька держава – Гетьманщина (Військо Запорозьке) у 1657 р.

Столиця Української козацької держави в 1648–1678 рр.

Інші міста, що були гетьманськими столицями (Гадяч у 1663–1668 рр.; Батурич у 1669/1678–1708 та 1750–1764 рр.; Глухів у 1708–1722 та 1727–1734 рр.)

Межі та центри полків

Інші міста, що в різні роки були центрами полків

Сотенні містечка

Міста, що користувалися магдебурзьким правом

Традиційні місця скликання Генеральної військової ради

Запорозька Січ

Московська залога в Києві (від лютого 1654 р.)

Литовські землі, окуповані московськими військами станом на 1656 р.

Масштаб 1:4 000 000 (у 1 см 40 км)

ЄВРОПА В СЕРЕДИНІ XVII СТ. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Територіальні зміни по завершенні Тридцятирічної війни в Німеччині (Вестфальський мир 1648 р.)

- території приєднані:
- до Швеції
- до Франції
- до Бранденбургу
- до Баварії
- до Саксонії
- до Брауншвейгу
- до Нідерландів

ШВЕЙЦАРІЯ
ОБ'ЄДНАНІ ПРОВІНЦІЇ
НІДЕРЛАНДІВ

- Держави, які за Вестфальським миром здобули незалежність і вийшли зі складу Священної Римської імперії
- Кордони держав наприкінці 1648 р.
- Кордони Священної Римської імперії
- Кордони Речі Посполитої

- Володіння іспанських Габсбургів
- Володіння австрійських Габсбургів
- Церковні володіння
- Володіння Османської імперії (а) та її васалів (б)

Перемога англійської революції та проголошення Англії республікою (травень 1649 р.)

Придушення ірландського повстання 1641–1652 рр.; етапи англійського завоювання Ірландії

- станом на кінець 1649 р.
- на початок 1652 р.
- Території, завойовані до травня 1652 р.
- Шотландія, завойована англійцями в 1650–1651 рр.

Колишні іспанські володіння, приєднані до Франції за Піренейським миром 1659 р.

- Данські й норвезькі території, приєднані до Швеції
- в 1645 р.
- в 1658 р.
- Межа шведської окупації Речі Посполитої на початку 1657 р.
- Прусске герцогство, що в 1657 р. правами на нього Польща поступилася Бранденбургові.

Українська козацька держава в 1654 р.

Межа територій, на якій в 1655–1657 рр. поширювалася влада Б.Хмельницького

Держави, з якими Б.Хмельницький підтримував дипломатичні стосунки

Цифрами позначено:

- герцогство Юліх і Берг
- князівство Нассау
- ландграфство Гессен-Дармштадт
- ландграфство Гессен-Кассель
- курфюрство Пфальц
- герцогство Лотарингія
- герцогство Монферрат
- герцогство Мантуя
- князівство Монако
- князівство Пйомбіно
- республіка Сан-Марино

Масштаб 1:20 000 000 (у 1 см 200 км)

Річ Посполита за Гадяцьким договором 1658 р.

Масштаб 1:20 000 000
(у 1 см 200 км)

1659 рік

Переяславський договір 17 жовтня між Юрієм Хмельницьким і московським урядом; втрата Українською козацькою державою незалежності

Полки, що не підтримали Переяславського договору

Українські міста, у яких згідно до Переяславських статей мали перебувати московські залоги

1660 рік

Похід українсько-московського війська під час Чуднівської кампанії (липень-жовтень)

Похід польсько-татарського війська

Оточення й поразка московського війська під Чудновим

Слободищенська угода 7 жовтня; повернення козацької України під зверхність польського короля

Межі Української козацької держави за Слободищенською угодою

1661–1662 роки

Бої військ Ю. Хмельницького з лівобережними козаками і московськими військами восени 1661 – улітку 1662 рр.

Обрання на лівобережжя гетьманом Якимом Сомком (25 квітня 1662 р.)

1663 рік

Обрання гетьманом Павла Тетерю (13 січня)

Правобережний гетьманат за часів Тетеря

Резиденція Тетеря

“Чорна рада” в Ніжині; обрання гетьманом Івана Брюховецького (18 червня)

Лівобережні полки і Запорозжя, що підтримали Брюховецького на початку його правління

Резиденція Брюховецького

Межі та центри полків

Остання спроба польського короля привести до покори Лівобережжя; похід Яна II Казимира і П. Тетеря в жовтні 1663 – березні 1664 рр.

1664–1665 роки

Початок повстання проти Тетеря на Правобережжі (лютий 1664 р.)

Бої козаків Тетеря та польських загонів з лівобережними козаками й московськими військами в першій половині 1664 р.

Терени, охоплені антипольським повстанням 1664 – першої половини 1665 рр.

Знищені міста

Облоги міст польськими і правобережними козацькими військами: Переяслав, 11 жовтня – 14 грудня 1661 р., 11–26 липня 1662 р.; Глухів, 29 січня – 9 лютого 1664 р.; Ставище, 7 липня – 11 жовтня 1664 р.

Обрання гетьманом Петра Дорошенка (29 серпня 1665 р.)

Міста, у яких, відповідно до Московських статей, підписаних Брюховецьким (1 листопада 1665 р.), мали перебувати московські залоги

Польські залоги в козацьких містах наприкінці 1665 р.

1666–1667 роки

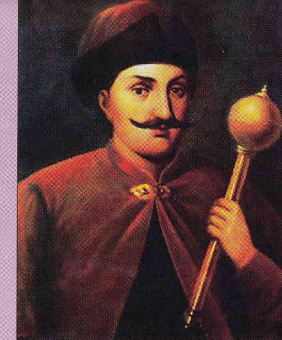
Перемога Дорошенка над польським військом 19 грудня 1666 р.

Московсько-польський кордон за Андрусівським перемир'ям 30 січня 1667 р.

Територія Запорозжя, що від 1667 р. мала залишатися під подвійним московсько-польським протекторатом

Київ з навколишньою місцевістю, що за Андрусівським перемир'ям передавався московському цареві на два роки

Дії татар на боці Тетеря та Дорошенка

Гетьман Іван Вигівський (1657–1659 рр.)

Гетьман Юрій Хмельницький (1657, 1659–1663, 1677–1681 рр.)

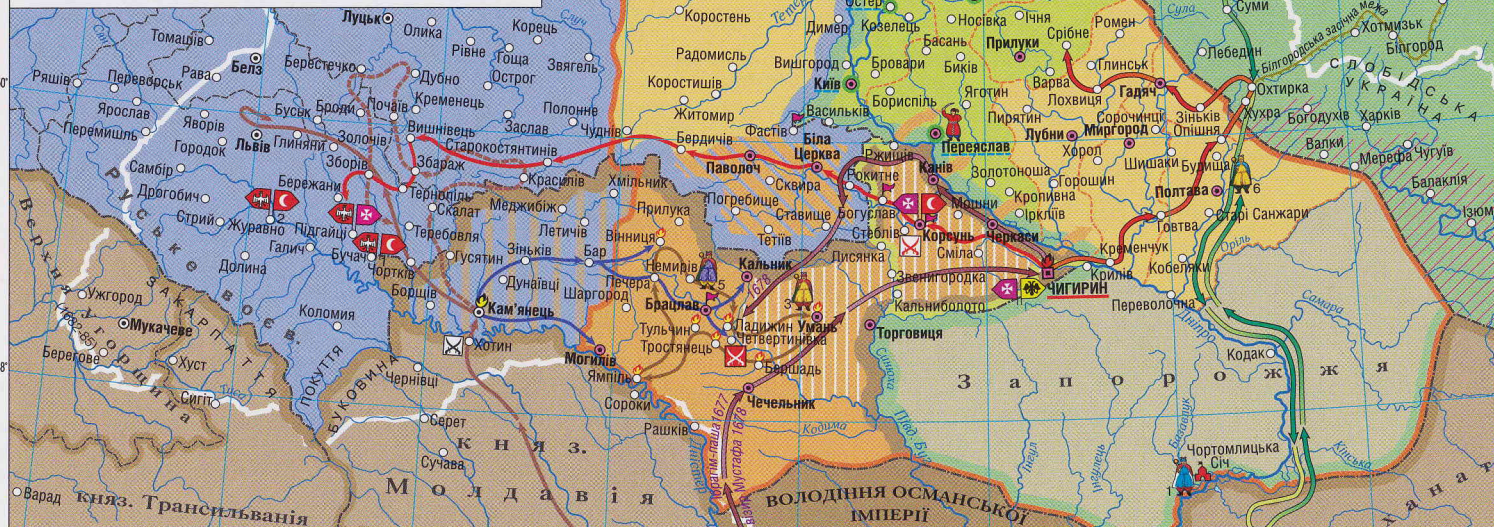
Гетьман Павло Тетеря (1663–1665 рр.)

Гетьман Іван Брюховецький (1663–1668 рр.)

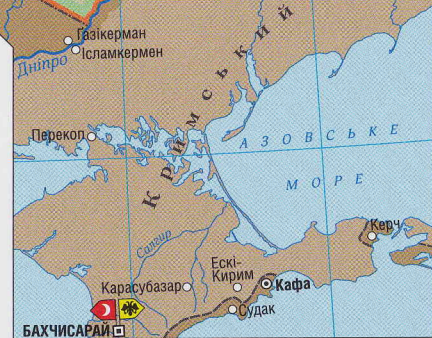
Масштаб 1:6 000 000 (у 1 см 60 км)

- 1667–1668 роки**
- Західний похід Дорошенка восени 1667 р.
 - Підгаєцька угода (9 жовтня 1667 р.), визнання Дорошенком зверхності польського короля Міста, що залишилися в руках царських воевод після антимосковського виступу Брюховецького в лютому–березні 1668 р.
 - Козацьке повстання під проводом Івана Сірка проти московського панування на Слобідській Україні навесні 1668 р.
 - Похід Дорошенка на Лівобережжя в травні–червні 1668 р.
 - Українська козацька держава, об'єднана Петром Дорошенком улітку 1668 р.
 - Обрання гетьманом Петра Суховія (серпень 1668 р.)
 - Втогнення московського війська восени 1668 р.

- 1669–1671 роки**
- Обрання Дем'яна Многогрішного гетьманом Лівобережної України (березень 1669 р.)
 - Остер**
 - Батурич**
 - Полки, що визнали владу Многогрішного
 - Перехід Дорошенка під османський протекторат у березні 1669 р.
 - Обрання гетьманом Правобережної України Михайла Ханенка (серпень 1669 р.)
 - Перемога Дорошенкового війська над полками Ханенка, Суховія та Ю.Хмельницького (8 листопада 1669 р.)
 - Території, підвладні П.Дорошенку в 1669–1672 рр.
 - Польський наступ на Поділлі в серпні–жовтні 1671 р.
- 1672 рік**
- Обрання Івана Самойловича гетьманом Лівобережної України (17 червня)
 - Перемога Дорошенка над польським військом під Четвертинівкою (8 липня)
 - Похід османської армії в липні–жовтні
 - Падіння Кам'янця (18 серпня)
 - Буцацький мирний договір між Османською імперією і Річчю Посполитою (18 жовтня)
 - Подільське воеводство, що, за Буцацьким договором, перейшло до складу Османської імперії

- Брацлавщина і Південна Київщина – гетьманат Дорошенка під османським протекторатом
- Перемога польського війська над турками під Хотиним 11 листопада 1673 р.
- Межі територій, зайнятих лівобережними козаками і московським військом у першій половині 1674 р.
- Визнання влади Самойловича правобережними полками; зречення Ханенка (17 березня 1674 р.)
- Похід османського війська в липні–вересні 1674 р.; відновлення влади Дорошенка над Правобережжям
- Міста, спалені турками
- Похід османського війська в червні–травні 1675 р.
- Перехід Дорошенка під зверхність московського царя (10 жовтня 1675 р.) й зречення булави (19 вересня 1676 р.)
- Журавненський мирний договір між Османською імперією і Річчю Посполитою (17 жовтня 1676 р.)
- Території Паволоцького і Білоцерківського полків, що за Журавненським договором було повернуто Речі Посполитій
- Призначення Ю.Хмельницького “князем Сарматії” навесні 1677 р.
- Чигиринські походи османського війська в червні–серпні 1677 і липні–серпні 1678 рр.

- Облога й падіння Чигирини 11 серпня 1678 р.
- “Великий згін” правобережної людності на лівий берег за наказом Самойловича в 1678–1679 рр.
- Бахчисарайський мирний договір між Османською імперією та Московським царством 13 січня 1681 р.
- Території, що були спустошені війною і, за умовами Бахчисарайського миру, мали залишатися безлюдними
- Козацькі полки, відновлені королем Яном III Собеським у 1685 р.
- Кордонні держав після укладення “Вічного миру” між Московським царством і Річчю Посполитою 6 травня 1686 р.
- Кримський похід московсько-українського війська у травні–липні 1687 р.
- Усунення Самойловича від влади й обрання гетьманом Івана Мазепу (23 липня 1687 р.)

Масштаб 1:6 000 000
(у 1 см 60 км)

Гетьман Петро Дорошенко (1665–1676 рр.)

Султан Мехмед IV (1648–1687 рр.)

Гетьман Михайло Ханенко (1669–1674 рр.)

Гетьман Дем'ян Многогрішний (1669–1672 рр.)

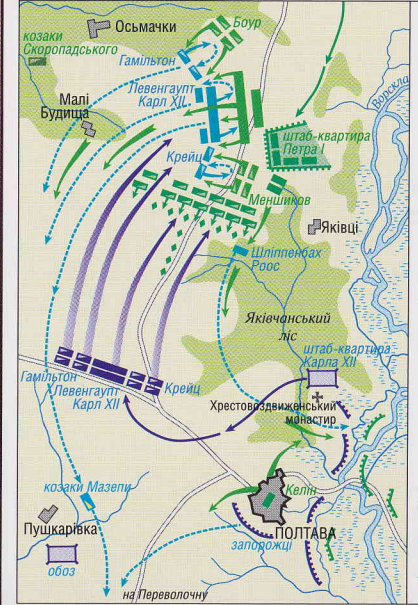

Гетьман Іван Самойлович (1672–1687 рр.)

- Лівобережна Гетьманщина – територія, на яку поширювалася влада І.Мазепи в 1687–1704 рр.
- Другий кримський похід московського (В.Голіцин) і українського (І.Мазепа) військ у березні–червні 1689 р.
- Походи козаків проти турецьких фортець
- Азовські походи московських і українських військ у 1695 і 1696 рр.
- Південна Київщина, колонізована наприкінці XVII ст. козаками за ініціативи короля Яна III Собеського
- Території, втрачені Османською імперією за Карловицьким мирним договором 1699 р. (Угорщина із Закарпаттям і Трансильванією – до володінь австрійських Габсбургів; Поділля і Брацлавщина – до Польщі)
- Території, приєднані до Московського царства за Константинопольським мирним договором 1700 р.

- ПОЛТАВСЬКА БИТВА 27 червня 1709 р.**
- ШВЕДИ** Карл XII 24 тис. 4 гармати
- РОСІЯНИ** Петро I 42 тис. 102 гармати
- Шведські та російські укріплення
 - Російські редути
- ПОЧАТОК БИТВИ**
	піхота	кіннота
ШВЕДИ		
РОСІЯНИ		
УКРАЇНСЬКІ КОЗАКИ		
- Шведська атака на російські позиції
- КІНЕЦЬ БИТВИ**
	піхота	кіннота
ШВЕДИ		
РОСІЯНИ		
- Наступ шведів
- Контратака росіян і відступ шведів

ВОЛОДИННЯ ОСМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

1697-1699

1699-1700

1700-1701

1701-1702

1702-1703

1703-1704

1704-1705

1705-1706

1706-1707

1707-1708

1708-1709

1709-1710

1710-1711

1711-1712

1712-1713

1713-1714

1714-1715

1715-1716

1716-1717

1717-1718

1718-1719

1719-1720

1720-1721

1721-1722

1722-1723

1723-1724

1724-1725

1725-1726

1726-1727

1727-1728

1728-1729

1729-1730

1730-1731

1731-1732

1732-1733

1733-1734

1734-1735

1735-1736

1736-1737

1737-1738

1738-1739

1739-1740

1740-1741

1741-1742

1742-1743

1743-1744

1744-1745

1745-1746

1746-1747

1747-1748

1748-1749

1749-1750

1750-1751

1751-1752

1752-1753

1753-1754

1754-1755

1755-1756

1756-1757

1757-1758

1758-1759

1759-1760

1760-1761

1761-1762

1762-1763

1763-1764

1764-1765

1765-1766

1766-1767

1767-1768

1768-1769

1769-1770

1770-1771

1771-1772

1772-1773

1773-1774

1774-1775

1775-1776

1776-1777

1777-1778

1778-1779

1779-1780

1780-1781

1781-1782

1782-1783

1783-1784

1784-1785

1785-1786

1786-1787

1787-1788

1788-1789

1789-1790

1790-1791

1791-1792

1792-1793

1793-1794

1794-1795

1795-1796

1796-1797

1797-1798

1798-1799

1799-1800

1800-1801

1801-1802

1802-1803

1803-1804

1804-1805

1805-1806

1806-1807

1807-1808

1808-1809

1809-1810

1810-1811

1811-1812

1812-1813

1813-1814

1814-1815

1815-1816

1816-1817

1817-1818

1818-1819

1819-1820

1820-1821

1821-1822

1822-1823

1823-1824

1824-1825

1825-1826

1826-1827

1827-1828

1828-1829

1829-1830

1830-1831

1831-1832

1832-1833

1833-1834

1834-1835

1835-1836

1836-1837

1837-1838

1838-1839

1839-1840

1840-1841

1841-1842

1842-1843

1843-1844

1844-1845

1845-1846

1846-1847

1847-1848

1848-1849

1849-1850

1850-1851

1851-1852

1852-1853

1853-1854

1854-1855

1855-1856

1856-1857

1857-1858

1858-1859

1859-1860

1860-1861

1861-1862

1862-1863

1863-1864

1864-1865

1865-1866

1866-1867

1867-1868

1868-1869

1869-1870

1870-1871

1871-1872

1872-1873

1873-1874

1874-1875

1875-1876

1876-1877

1877-1878

1878-1879

1879-1880

1880-1881

1881-1882

1882-1883

1883-1884

1884-1885

1885-1886

1886-1887

1887-1888

1888-1889

1889-1890

1890-1891

1891-1892

1892-1893

1893-1894

1894-1895

1895-1896

1896-1897

1897-1898

1898-1899

1899-1900

1900-1901

1901-1902

1902-1903

1903-1904

1904-1905

1905-1906

1906-1907

1907-1908

1908-1909

1909-1910

1910-1911

1911-1912

1912-1913

1913-1914

1914-1915

1915-1916

1916-1917

1917-1918

1918-1919

1919-1920

1920-1921

1921-1922

1922-1923

1923-1924

1924-1925

1925-1926

1926-1927

1927-1928

1928-1929

1929-1930

1930-1931

1931-1932

1932-1933

1933-1934

1934-1935

1935-1936

1936-1937

1937-1938

1938-1939

1939-1940

1940-1941

1941-1942

1942-1943

1943-1944

1944-1945

1945-1946

1946-1947

1947-1948

1948-1949

1949-1950

1950-1951

1951-1952

1952-1953

1953-1954

1954-1955

1955-1956

1956-1957

1957-1958

1958-1959

1959-1960

1960-1961

1961-1962

1962-1963

1963-1964

1964-1965

1965-1966

1966-1967

1967-1968

1968-1969

1969-1970

1970-1971

1971-1972

1972-1973

1973-1974

1974-1975

1975-1976

1976-1977

1977-1978

1978-1979

1979-1980

1980-1981

1981-1982

1982-1983

1983-1984

1984-1985

1985-1986

1986-1987

1987-1988

1988-1989

1989-1990

1990-1991

1991-1992

1992-1993

1993-1994

1994-1995

1995-1996

1996-1997

1997-1998

1998-1999

1999-2000

2000-2001

2001-2002

2002-2003

2003-2004

2004-2005

2005-2006

2006-2007

2007-2008

2008-2009

2009-2010

2010-2011

2011-2012

2012-2013

2013-2014

2014-2015

2015-2016

2016-2017

2017-2018

2018-2019

2019-2020

2020-2021

2021-2022

2022-2023

2023-2024

2024-2025

- Район козацького повстання під проводом Семена Палія в 1702–1704 рр.
 - Резиденція С.Палія
 - Похід Мазепи на Правобережжя влітку 1704 р.
 - Межа територій, на які поширилася влада І.Мазепи в 1704–1708 рр.
 - ПІВНІЧНА ВІЙНА (1700–1721 рр.)**
 - Дії військ до осені 1708 р.
 - шведських
 - московських
 - українських
 - Походи 1708–1709 рр.
 - Карла XII
 - Петра I
 - Укладення договору між Карлом XII та І.Мазепою 30 жовтня 1708 р.
 - Обрання гетьманом І.Скоропадського (6 листопада 1708 р.)
 - Зруйнування Батурина (2 листопада 1708 р.) і Січі (14 травня 1709 р.) московськими військами
 - Полтавська битва – поразка військ Карла XII та І.Мазепи 27 червня 1709 р.
 - Відступ Карла XII і Мазепи до османських володінь; смерть Мазепи (22 вересня 1709 р.)
- Масштаб 1:6 000 000 (у 1 см 60 км)

Гетьман Іван Мазепа (1687–1709 рр.)

Король Швеції Карл XII (1697–1718 рр.)

Пилип Орлик, гетьман у вигнанні (1710–1742 рр.). Сучасний портрет

Гетьман Данило Апостол (1727–1734 рр.)

- ГЛУХІВ** Столиця Гетьманщини після 1708 р.
- Московські залоги в містах Гетьманщини після Полтавської битви
- Обрання гетьманом Пилипа Орлика (5 квітня 1710 р.)
- Похід козаків Орлика і запорожців Костя Гордієнка на Правобережжя у січні–квітні 1711 р.
- Дії татар на Слобожанщині
- Прутський похід Петра I у квітні–липні 1711 р.
- Дії турецько-татарських військ
- Оточення московського війська
- Прутський мирний договір 12 липня 1711 р.
- Північна межа території, підвладних султанові після Прутського договору
- Запорожжя під османським протекторатом
- Московські фортеці, що мали бути зриті за умовами Прутського договору
- Згін правобережної людності на лівий берег у 1711–1714 рр. за наказом Петра I
- Ліквідація правобережних полків у 1712 р.
- Повернення польського панування на Правобережжі наприкінці 1714 р.
- Обрання гетьманом Данила Апостола (1 жовтня 1727 р.)

- РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКА ВІЙНА 1735–1739 рр.**
- Українська укріплена лінія, збудована в 1731–1735 рр.
 - Повернення запорожців на Запорожжя і заснування Нової Січі (квітень 1734 р.)
- Дії військ:**
- російсько-українських
 - турецько-татарських
 - Місця битв
 - Запорозькі й донські землі, що ввійшли до складу Російської імперії за Белградським мирним договором (18 вересня 1739 р.)
 - Бар'єрні землі – нейтральна зона між російськими і османськими володіннями

- НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ТА АНТИКРІПАЦЬКА БОРОТЬБА**
- Головний осередок повстання куруців на чолі з князем Ференцем II Ракоці проти панування Габсбургів у 1703–1711 рр.
 - Капітуляція повстанців-куруців і остаточне входження Закарпаття до складу Австрійської монархії Габсбургів 1 травня 1711 рр.
 - Район дій опришків на чолі з Олексою Довбушем у 1738–1745 рр.
 - Місце загибелі Довбуша у вересні 1745 р.
- Осередки гайдамацького руху**
- у 1734, 1735–1740 рр.
 - у 1750 р.

Масштаб 1:6 000 000 (у 1 см 60 км)

Гетьман Кирило Розумовський (1750–1764 рр.)

Палац у Батурині. Сучасний вигляд

Українські державні й адміністративно-територіальні автономії у складі Російської імперії
ГЕТЬМАНЩИНА

- Території, прилеглі до Української лінії, що були вилучені зі складу Полтавського полку і запорозьких земель у 1731–1735 рр.
- Територія Гетьманщини у середині XVIII ст.; межі та центри полків
- Сотенні містечка
- Сотні Миргородського (а) і Полтавського (б) полків, утворені на запорозьких землях у 1742–1750 рр. (ліквідовані 1752 р.)
- Обрання гетьманом Кирила Розумовського 22 лютого 1750 р.
- Повернення Батурину статусу столиці Гетьманщини
- Територія Запорожжя, підпорядкована К.Розумовському від 1751 р.
- Запорозькі землі, вилучені царським урядом під військові поселення (Нова Сербія – 1751 р., Слов'яносербія – 1753 р., Новослобідський полк – 1754 р.)

- Позбавлення Розумовського гетьманства (17 жовтня 1764 р.); передача управління Україною Малоросійській колегії
 - Межі та центр Новоросійської губернії, створеної наприкінці 1764 р.
 - Межі полкових територій, приєднаних до Новоросійської губернії в жовтні 1775 р.; ліквідація Полтавського полку
 - Ліквідація полкового устрою на Лівобережній Україні у вересні 1781 р.
- СЛОБІДСЬКА УКРАЇНА**
- Територія, межі та центри слобідських полків у середині XVIII ст.
 - Сотенні містечка Сумського, Охтирського, Харківського та Ізюмського полків
 - Ліквідація полкового устрою на Слобідській Україні в липні 1765 р.
 - Межі та центр Слобідсько-Української губернії, створеної в 1765 р.

Масштаб 1:4 000 000
(у 1 см 40 км)

- Кордони Речі Посполитої станом на 1768 р.
- Межі та центри воєводства
- КОЛІВЩИНА (1768 р.)**
- Утворення Барської конфедерації (лютий)
- Початок Коліївщини (кінець квітня)
- Рух головних сил гайдамаків на чолі з Максимом Залізнякам
- Здобуття Умані 10 червня
- Терени, охоплені Коліївщиною
- Дії російських військ на придушення повстання
- Місця страти полонених гайдамаків
- Район дій опришків
- ПОДІЛИ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ**
- Перший поділ (серпень 1772 р.)
- Території, що ввійшли до складу Російської імперії
- Австрійської монархії Габсбургів
- Буковина, що за австро-турецькою угодою 1775 р. була відібрана в Молдавії та передана Габсбургам
- Другий поділ (січень 1793 р.)
- Прийняття нової польської конституції (3 травня 1791 р.); спроба оновити державний устрій Речі Посполитої
- Торговицька конфедерація (травень 1792 р.), спрямована проти реформування Речі Посполитої, за "опіку" Росії
- Території, які в січні 1793 р. ввійшли до складу Російської імперії
- Третій поділ (жовтень 1795 р.)
- Дії російських (а), австрійських (б) і пруських (в) військ під час поділів Речі Посполитої
- Місця збройного опору поляків
- Район збройного повстання на чолі з Тадеушем Косцюшом (березень-грудень 1794 р.)
- Території, які в жовтні 1795 р. увійшли до складу Російської імперії
- Австрійської монархії Габсбургів
- Прусського королівства
- Ліквідація Речі Посполитої як незалежної держави (26 жовтня 1795 р.)
- Кордони Росії, Австрії та Пруссії наприкінці 1795 р.

Масштаб 1:4 500 000
(у 1 см 45 км)

Максим Залізняка

Іван Гонта

ГУБЕРНІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НА КОЛИШНІХ ЗАПОРІЗЬКИХ ЗЕМЛЯХ у 1775–1783 роках
 Масштаб 1:10 000 000 (у 1 см 100 км)

- Повернення запорожців на Запоріжжя і заснування Нової Січі (квітень 1734 р.)
- Землі Вольностей Війська Запорозького в 1730-х роках
- Землі, відібрані в запорожців під час будівництва Української укріпленої лінії в 1731–1735 рр.
- Запорозькі землі, передані донським козакам у 1746 р.
- Запорозькі землі, передані під військові поселення в 1751–1754 рр., (у 1764 р. об'єднані в Новоросійську губернію)
- Територія Запоріжжя в 1768 р.
- Назви, межі та центри паланок
- Кордони Російської імперії станом на 1768 р.
- Російсько-турецька війна 1768–1774 рр.
- Дніпровська укріплена лінія, збудована в 1770–1771 рр.
- Походи військ
- російських і українських
- османських
- Місця морських боїв
- Яський мирний договір 29 грудня 1791 р.
- Територія Єдисану, приєднана до Російської імперії за Яським миром
- УКРАЇНСЬКІ КОЗАЦЬКІ ФОРМУВАННЯ ПІСЛЯ ЛІКвіДАЦІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ
- Задунайська Січ (Катерлез 1787–1795, 1803–1805 рр.; Сеймени 1795–1803 рр.)
- Чорноморське козацьке військо (1788–1792 рр.)
- Переселення козаків-чорноморців на Кубань у 1792 р.
- Територія Чорноморського козацького війська від 1792 р. (від 1860 р. – Кубанське козацьке військо)
- Зруйнування Запорозької Січі 4 червня 1775 р.
- Межі колишнього Кримського ханату, територія якого була приєднана до Російської імперії в 1783 р.
- Російсько-турецька війна 1787–1791 рр.
- Походи військ
- російських і українських
- османських
- Місця морських боїв
- Яський мирний договір 29 грудня 1791 р.
- Територія Єдисану, приєднана до Російської імперії за Яським миром
- УКРАЇНСЬКІ КОЗАЦЬКІ ФОРМУВАННЯ ПІСЛЯ ЛІКвіДАЦІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ
- Задунайська Січ (Катерлез 1787–1795, 1803–1805 рр.; Сеймени 1795–1803 рр.)
- Чорноморське козацьке військо (1788–1792 рр.)
- Переселення козаків-чорноморців на Кубань у 1792 р.
- Територія Чорноморського козацького війська від 1792 р. (від 1860 р. – Кубанське козацьке військо)

Масштаб 1:5 000 000 (у 1 см 50 км)

- Кордони держав наприкінці 1795 р.
- Межі розселення українців
- Сучасні кордони України
- Межі та центри Віленського, Мінського, Заславського і Брацлавського намісництв Російської імперії, що були утворені після поділів Речі Посполитої в 1793–1795 рр.
- Межі та центри намісництв та областей Російської імперії станом на початок 1796 р.
- Харків
- Межі та центри губерній та земель Російської імперії, королівств і коронних країв Австрійської монархії Габсбургів у 1797 р.

Севастополь (Крим)
1784

Роки заснування нових міст або перейменування старих українських і татарських поселень (у дужках вказано старі назви)

Масштаб 1:6 000 000
(у 1 см 60 км)

Герби намісництв Російської імперії

Брацлавське Волинське Київське Новгород-Сіверське Подільське Харківське Чернігівське

Навчальні атласи, стінні та контурні карти з історії в магазинах «Атласи та карти»
 Київ, вул. Попудренка, 54 (044) 292-31-24, 573-26-84,
 Київ, вул. Червоноармійська, 69 (044) 537-06-18

ЗМІСТ

Сторінка	масштаб
1 Українські землі в першій половині XVI ст.	1 : 7 800 000
2 Люблінська унія	1 : 6 000 000
3 Українські землі у складі Речі Посполитої Народи Речі Посполитої	1 : 7 800 000 1 : 20 000 000
4 Становище церков у Речі Посполитій	1 : 7 800 000
5 Українське козацтво в XVI ст.	1 : 6 300 000
Запорозькі січі XVI – XVIII ст.	1 : 2 000 000
6 Господарство і культура українських земель у XVI – першій половині XVII ст.	1 : 6 000 000
7 Українське козацтво у першій половині XVII ст.	1 : 6 300 000
8 Національно-визвольна війна українського народу (події 1648–1649 рр.)	1 : 6 000 000
Жовтводська битва 5–6 травня 1648 р. Корсунська битва 16 травня 1648 р. Пилявецька битва 11–13 вересня 1648 р. Зборівська битва 5 – 6 серпня 1649 р.	
9 Національно-визвольна війна українського народу (події 1650–1653 рр.)	1 : 6 000 000
Берестецька битва 18–30 червня 1651 р. Батозька битва 22–23 травня 1652 р.	
10 Національно-визвольна війна українського народу (події 1654–1655 рр.)	1 : 6 000 000
11 Національно-визвольна війна українського народу (події 1656–1657 рр.)	1 : 6 000 000
12-13 Українська козацька держава – Гетьманщина за часів Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.)	1 : 4 000 000
Європа в середині XVII ст. Зовнішня політика Богдана Хмельницького	1 : 20 000 000
14 Україна за правління гетьмана Івана Виговського (1657–1659 рр.)	1 : 6 000 000
Річ Посполита за Гадяцьким договором 1658 р. Конотопська битва 28–29 червня 1659 р.	1 : 20 000 000
15 Україна в 1659–1667 роках	1 : 6 000 000
16 Правобережна та Лівобережна Гетьманщини в 1667–1687 роках. Доба Руїни	1 : 6 000 000
17 Лівобережна Гетьманщина, Слобідська Україна і Запорозька Січ у другій половині XVII ст.	1 : 4 000 000
18 Україна за часів гетьмана Івана Мазепи (1687–1709 рр.)	1 : 6 000 000
Полтавська битва 27 червня 1709 р.	
19 Україна в 1709–1750 роках	1 : 6 000 000
20 Гетьманщина і Слобідська Україна в другій половині XVIII ст.	1 : 4 000 000
21 Правобережна і Західна Україна в другій половині XVIII ст.	1 : 4 500 000
22 Запорозька Січ і Південна Україна в другій половині XVIII ст.	1 : 5 000 000
Губернії Російської імперії на колишніх запорозьких землях у 1775–1783 роках	1 : 10 000 000
23 Адміністративно-територіальний поділ українських земель наприкінці XVIII ст.	1 : 6 000 000
24 Культура і господарство на українських землях у другій половині XVII – XVIII ст.	1 : 6 000 000

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
 (лист №1/11-4860 від 01.03.2013 р.)

ДЕРЖАВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «КАРТОГРАФІЯ»

вул. Попудренка, 54, м. Київ-94, МСП-660, 02660
 Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
 до Державного реєстру видавців, виготівників
 і розповсюджувачів видавничої продукції
 ДК №398 від 03.04.2001

Упорядник Д.В. Ісаєв
 Рецензенти: В.С. Власов, О.О. Салата, О.А. Худобець
 Редактор Д.В. Ісаєв
 Автори графічних версій гербів на стор. 2:
 Bastianow, gerb.bel.ru, Orem, Alex Tora

Дизайнер С.М. Сухенко
 Технічний редактор Л.Д. Васильківська

Формат 62x93/8. Ум. друк. арк. 3,2
 Замовлення № 0575

ТОВ «Триада-Прінт»
 вул. Бастіонна, 15, м. Київ, 01014

© ДНВП «Картографія», 2012, 2013

ISBN 978-617-670-238-2

Картог. Атлас. 8 кл. Історія

2 900001 257282